

Emili Brugalla & Laia Llobera – *Música callada* de Mompou

Estiu al Palau

Dimarts, 4 de juliol de 2023 – 20 h

Petit Palau

Amb la col·laboració de:

**Fundació
Catalunya
La Pedrera**

Amb la col·laboració de:

Membre de:

Programa

Emili Brugalla, piano

Laia Llobera, poetessa, recitadora

El concert començarà al carrer Sant Pere més Alt, davant de l'escultura *Carmela* de Jaume Plensa i de l'accés al Petit Palau, amb la lectura d'un poema per part de Laia Llobera i tot seguit es convidarà el públic a baixar cap al Petit Palau en silenci mentre la música ja s'escolta.

Frederic Mompou (1893-1987)

Música callada (selecció)

Primer quadern

“Ets massa lluny, Senyor”,

Joan Maragall

. I *Angelico*

“Els passos”, **Paul Valéry**

. II *Lento*

“Floratge”, **Laia Llobera**

. V

“Tannkas de les quatre estacions”,

Carles Riba

. VI *Lento*

“Preval”, **Laia Llobera**

. VII *Lento*

“Aigua”, **Felícia Fuster**

. VIII *Semplice*

Segon quadern

“Obscuritat d’on procedeix”,

Rainer Maria Rilke

. X *Lento cantabile*

“A molts llocs”, **Agustí Bartra**

. XIII *Tranquillo – très calme*

Himnes a la nit, **Novalis**

. XV *Lento – plaintif*

“Solells sagnants”, **Paul Verlaine**

. XVI *Calme*

Tercer quadern

“Cántico espiritual”,

sant Joan de la Creu

. XVII *Lento*

“Joiosa i dolorosa”,

Johann Wolfgang Goethe

. XVIII *Luminoso*

Quart quadern

“Mor la paraula”, **Emily Dickinson**

. XXII *Molto lento e tranquillo*

“Les aigües”, **Joan Vinyoli**

. XXIV *Moderato*

“Xiscles llunyans”, **Lluís Solà**

. XXV

Llibre d’Amic e Amat, **Ramon Llull**

. XXVII *Lento molto*

. XXVIII *Lento*

“Líquens”, **Laia Llobera**

Concert en col·laboració amb la Fundació Catalunya La Pedrera en el context de les activitats organitzades al voltant de l'exposició "Jaume Plensa. Poesia del silenci"

Concert de 70 minuts, sense pausa.
La durada del concert és aproximada.

#piano #patrimonicatalà #nousformats

Poema

postal

disposar el teló de fons, el cel.

engegar la maquinària, el món.

inclinat la voluntat cap al gest, el drama.

revincular-se a la butaca, els llibres.

respirar fondo, pensar que no hi ets.

i veure-t'hi cada dia, sota la contenció del cel.

Eduard Escoffet

Menys i tot (LaBreu edicions, 2017)

Comentari

“Aquesta música és «callada», perquè la seva audició és interna. La seva emoció és secreta i només pren forma en les seves ressonàncies sota la volta freda de la nostra soledat”, va manifestar Frederic Mompou (1893-1987) a propòsit d’una obra per ell considerada paradigmàtica, i que s’articula en quatre quaderns de peces, compostes el 1951, 1962, 1965 i 1967 respectivament. L’ús de mitjans modestos –un piano sol– possibilita una mena de reducció fenomenològica que confronta l’oient amb la consciència del silenci, des del qual brollen sonoritats aïllades i plenes, sense perquè, però amb tendència a associar-se lliurement. Els biògrafs han recordat les estones que Mompou passava al taller del seu avi matern, constructor de campanes, deixant-se seduir pel timbre enigmàtic i inconfusible d’un objecte alhora carregat de simbolisme. A la *Música callada* les notes s’afirmen amb calculada espontaneïtat, via negativa, seguint la tradició mística que el compositor barceloní ja explicita en el títol, inspirat pel *Cántico espiritual* de sant Joan de la Creu.

La inspiració poètica de Mompou es manifesta també, de manera no menys explícita, amb la inclusió de versos de Paul Valéry a la partitura del segon moviment del primer quadern: “*Car j’ai vécu de vous attendre, / Et mon coeur n’était que vos pas*”. El silenci, condició de possibilitat de tot allò que sona, es presenta paradoxalment evocador en les ressonàncies que conjura, més enllà del principi de no-contradició. El vers immediatament anterior d’aquell poema, titulat *Les pas*, referia la “*Douceur d’être et de n’être pas*”. L’oxímoron és només un dels recursos emprats per desafiar la lògica del llenguatge, que en la seva mediació duradora perd de vista la realitat concreta, irrepetible. Algú que no ha transcendit precisament pel seu misticisme –pensem en el musicòleg Theodor W. Adorno– va expressar que “*el llenguatge significatiu voldria dir l’Absolut a través de la mediació, i se li escapa a cada intent [...]. La música ho troba de forma immediata, però en l’instant mateix s’ofusca, com un excés de llum que cega els ulls, de tal manera que allò completament visible no pot ser vist*”. Si la inefabilitat de l’experiència espiritual només es trasllada forçant el llenguatge, a partir de desplaçaments semàntics, l’aspecte “teològic” de la música radica –encara amb Adorno, també en un context laic– en el fet que “*el que ella diu es troba alhora determinat i ocult en l’afirmació*”.

La plenitud del so, inclús si és buit de significat lingüístic, contrasta amb l'aspiració *realitzadora* i necessàriament infructuosa de la paraula. Només apropant-se a aquell buit habilita la torsió poètica la invocació de la divinitat, des de la consciència de no ser ja amb ella. Lament místic per antonomàsia, que anima la verbositat posterior a la unió: “*Ets massa lluny, Déu meu*”, reitera Joan Maragall al final d'un dels poemes que se sentiran en aquesta ocasió. Entre les peces de la *Música callada* programades, Laia Llobera recitarà també versos de Carles Riba, Felícia Fuster, Paul Verlaine, Rainer Maria Rilke, Agustí Bartra i Novalis, a més d'algunes composicions pròpies. En una de les quals –titulada “Preval”– la poetessa recrea aquella cosmovisió mitjançant una enumeració que ressona, familiar i llunyana, com les campanes que Mompou mai no deixà de sentir: “*l'encanteri del poema, el conjur de la paraula [...] buit que omple el tot del sagrat | foc desbordant de la tempesta | silenci abissal*”.

Jacobo Zabalo, doctor en humanitats

Palau de la Música Catalana

Palau 100 Temporada 2023–2024

Ensemble Pygmalion
& Pichon

London Symphony Orchestra
& Pappano

Orquestra Nacional de Lió
& Znaider

Accentus, Insula Orchestra
& Equilbey

Orquestra Filharmònica
de Dresden & González

Balthasar Neumann
& Hengelbrock

Monteverdi Choir, English
Baroque Soloists & Gardiner

Philharmonia Orchestra
& Gardiner

Los Angeles Philharmonic
& Dudamel

Abona't al cicle (10 concerts)
a partir de 202 euros.
Entrades individuals a la venda
a partir del 29 de maig.

Biografies

Emili Brugalla, piano

Inicià els seus estudis musicals al Conservatori Superior de Música del Liceu, on es diplomà en els graus superiors de piano i de música de cambra. El treball posterior amb Eulàlia Solé i la trobada amb les personalitats de Bruno Canino i Maria Curcio el van orientar definitivament cap a la professió musical. El 1982 guanyà el primer premi del Concurs de Joves Intèrprets que atorga Joventuts Musicals de Catalunya. L'any 1995 va conèixer Maria João Pires, que des d'aleshores l'ajuda a definir millor els seus propis mitjans per fer arribar la música al públic.

Com a solista o formant part de grups de cambra, ha actuat a les sales més importants d'Espanya en el marc de festivals tan prestigiosos com el Festival Internacional de Música de Granada, Festival de Peralada, Festival Internacional de Torroella de Montgrí, Festival Internacional de Santander, Festival Internacional Pau Casals del Vendrell, Quinzena Musical de Sant Sebastià, Temporada 1996 de l'Auditorio Nacional de Madrid, etc. Així mateix ha estat sol·licitat a països tan diversos com Itàlia, França, Bèlgica, Alemanya, el Brasil, a l'Amèrica Central i al Pròxim Orient.

Ha col·laborat habitualment amb grups de cambra, com BCN216 i Solistes de l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya (Saló de Cent-Auditori) i des del 1998 és membre fundador del Trio Kandinsky, amb el qual desenvolupa una carrera internacional intensa.

La seva presentació com a solista amb l'OBC es va esdevenir l'any 1997 interpretant el *Concert Ibèric* de Manuel Blancafort, obra de la qual ha realitzat la revisió crítica per a l'Editorial Boileau. També ha actuat com a solista amb l'Orquestra Nacional d'Andorra, Orquestra de Cambra de Granollers, OCIMC i Camerata Toldrà.

La seva discografia inclou obres del repertori català del segle XX per a piano sol (Etnos), la integral de *Danzas españolas* i altres obres d'Enric Granados (La Mà de Guido), *Música callada* de Mompou (La Mà de Guido), *Dialogues Blancafort-Mompou* (Ficta) i la primera edició de les *Variacions per a piano i orquestra* de Joaquim Serra, amb l'Orquestra Simfònica del Vallès (Naxos). El seu darrer enregistrament, *Goyescas*, llançat pel segell alemany Arsproduktion aquest mes de maig passat està recollint grans elogis de la crítica especialitzada.

El seu interès per l'escena l'ha portat a intervenir en molts projectes multidisciplinaris, especialment al món del teatre, amb artistes com ara Uma Ysamat, Mario Gas, Clara del Ruste i darrerament Lluís Homar i Adriana Ozores en l'espectacle *Alma y palabra: San Juan y Mompou*, actualment en gira amb la Compañía Nacional de Teatro Clásico.

L'any 2012 fundà el duo de piano Brugalla & Stambolov, amb el pianista búlgar Vesko Stambolov, amb qui ha editat la versió pianística de *La consagració de la primavera* de Stravinsky i *La Ventafocs* de Prokófiev (Columna Música) i enguany el CD *Iberian sounds* amb música catalana per a dos pianos (Columna Música).

Actualment és professor de música de cambra al Conservatori Professional Victòria dels Àngels de Sant Cugat del Vallès i al Conservatori Superior de Musica del Liceu.

Laia Llobera, poetessa, recitadora

Nascuda a Barcelona (1983), li han dedicat paraules com ara “*el diamant rar de la poesia catalana*”, “*una rara avis de la poesia actual*”, “*una mística natural*”, “*transgressora cenobítica*” o “*alta poeta que davalla la gràcia*”.

La seva poesia traspua una profunda espiritualitat que gira al voltant de les preguntes bàsiques de l'ésser humà, aquelles que tot sovint només en l'univers imaginari de la poesia o mitjançant la transcendència poden tenir resposta. Els seus poemes copsen el misteri de l'instant, la màgia del quotidià, la immanència del cicle de la natura (com a proveïdora de símbols, de recerca de la veritat) i l'intangibles sentit fonamental de l'existència. Aquesta singularitat l'ha convertida en una de les veus més originals i potents de la nostra poesia.

De la seva producció literària, en destaca la trilogia formada per *Certesa de la llum* (LaBreu, 2014), *Boscana* (Lleonard Muntaner Editor, 2018, Premi Pare Colom de Poesia) i *Llibre de revelacions* (LaBreu, 2020): un recorregut de tall místic en què afluïren “*des de l'infinit de les deus del coneixement humà fins a la visió interior de la llum i del saber*”. Amb *Cassandra* (Pagès, 2022, en col·laboració amb Kima Guitart), la poeta s'endinsa en l'univers de la màntica i les visions, i amb *Paradísia* (Edicions 3i4, 2023, Premi Vicent Andrés Estellés de Poesia) referma el seu espai poètic de comunió terrena i alè còsmic.

Laia Llobera participarà a la temporada del Palau de la Música Catalana en activitats de l'Hivernacle com a recitadora dels seus propis poemes i també reivindicant la poesia catalana del Modernisme, contemporània de la construcció del Palau. A més, també inspirarà noves creacions, com és el cas d'una nova obra de la compositora Mariona Vila que estrenarà el Cor de Noies de l'Orfeó Català, i escriurà noves obres a proposta del Palau.

Textos

Ets massa lluny, Senyor

Joan Maragall

Ets massa lluny, Senyor, i, quan allargo els braços,
no et puc haver i estrenyo, amb desesper, el buit.
No sents el meu sanglot, en la nit estelada?
Tenir totes les coses... i no tenir-te a Tu!

Senyor, soc un infant que baluceja, un home
perplex, que s'esgarria en un paratge obscur.
Tres joguines em feien feliç: carn, món, diable.
Tenir totes les coses... i no tenir-te a Tu!

Per què no t'anomeno, en les hores de joia?
I en la nit alta, digues: el meu sanglot, no el sents?
Soc un infant que tem els tràngols de la vida,
un home que vacil·la... I ets massa lluny, Déu meu!

Els passos

Paul Valéry (Traducció de Lluís Calvo)

Els teus passos, infants del meu silenci,
dipositats santament, a poc a poc,
cap al llit de la meva vigilància
emmudits avancen i glaçats.

Persona pura, ombra divina,
com en són de lleus els teus passos continguts!
Oh déus! Tots els dons que endevino
arriben fins a mi amb aquests peus nus!

Si et disposes a calmar,
amb llavis que avancen,
l'estadant dels meus pensaments
amb el nodriment d'un bes,

No apressis pas aquest acte tendre,
dolçor d'ésser i de no ésser,
car he viscut esperant-te,
i el meu cor batejava amb els teus passos.

Floratge

Laia Llobera

I

una melodia natural
conjuga el dia

en recorre els instants
percudint
penetrant

percudint
penetrant

III

els meus ulls tenen forats

si hi endinso aquestes mans
m'estiro la flor
de les entranyes

el calze que té l'oracle
al seu final

XIII

i s'acreixen les figures del prefaci
el prec del pressentiment
l'evangeli de la paraula
en la suprema desposseïció

XIV

i no soc res
i en aquest res
ho trobo tot

Tannkas de les quatre estacions

Carles Riba

XXX

Sobre el silenci
d'un rossinyol atònit
plora la pluja
en la nit dels fullatges
i en la meva enyorança.

XXXII

La llangorosa
fi de la tarda em crida
no sé a quina
pau d'una falda antiga
on és naixença el somni.

XXXVII

Posta
L'aèria flama
em penetra, i amb ella,
oh pau!, davallo
per les vies on fugen
el temps i el món i els somnis.

Preval

Laia Llobera

preval

l'encanteri del poema, el conjur de la paraula
l'ànima oblidada de la brida primigènia
pira funerària dels ancestres elevats
presència il·limitada del vell arbre sapiencial
buit que omple el tot del sagrat
foc desbordant de la tempesta
silenci abissal
paràbola imperfecta dels orígens, bellesa tribal
espigues de llum, urgència de mans

preval

Aigua

Felícia Fuster

Aigua m'escapo
dintre d'un vas m'espero sé la forma
un instant amb quina set m'estiren
em desdibuixo
del cor
potser per tornar a néixer.

Obscuritat d'on procedeix

Rainer Maria Rilke (Traducció de Joan Vinyoli)

Obscuritat d'on procedeix,
t'estimo més que no la flama,
que el món delimita,
il·luminant
qualsevol cercle,
fora del qual no la coneix cap ésser.

Però l'obscuritat tot ho reté:
visions, flames, animals i a mi,
tal com els rapeix,
homes, potències...

I pot ben ser que una gran força
s'agiti prop d'aquí.

Crec en les nits.

A molts llocs

Agustí Bartra

A molts llocs d'aquest món hi ha grans espais de blat madur
amb cels on les cançons tenen un joiós vol segur.

A molts llocs d'aquest món el dia cau com una poma
—que l'arbre de la nit ha madurat de llum i aroma—.

A molts llocs d'aquest món hi ha torres negres d'anys i pluja
amb campanes immòbils que escolten tota veu que puja.

A molts llocs d'aquest món l'amor triomfa amb ses corones,
i els mars alcen, tranquils, la joia blanca de ses ones.

A molts llocs d'aquest món les hores van trenant sa dansa
de tombes i bressols amb peu lleuger que mai no es cansa.

A molts llocs d'aquest món, blat, cançons, fulles i campanes,
amor, bressols i tombes ... Oh cor feixuc, què més demanes?

Fragment d'*Himnes a la nit*

Novalis (Traducció d'Antoni Tàpies-Barba)

I

Lluny d'ella, em decanto envers la Sagrada Nit, la inefable i misteriosa Nit. El món resta distant – immers en una tomba profunda–, desert i solitari és el seu lloc. Una profunda melancolia fa vibrar les fibres del meu cor. Aleshores voldria submergir-me dins les gotes de rou i barrejar-me amb la cendra. –Llunyans records, desigs de joventut, somnis d'infantesa, petites joies i inútils esperances, esdevenen grises vestidures com la boira del vespre, després de la posta. La llum ha anat a plantar les seves alegres tendes en altres indrets. ¿No hauria pas de retornar amb els seus infants que l'esperen amb la fe de la innocència?

¿Què és, doncs, això que brolla intuïtivament del cor i engoleix la suau atmosfera de tristesa? És que et complaus en nosaltres, oh fosca Nit?

Solells sagnants

Paul Verlaine (Traducció d'Amat Baró)

Una alba afeblida
ja vessa pels camps
la melancolia
dels solells sagnants.
La melancolia
bressa amb dolços cants
mon cor que s'oblida
entre sols sagnants.
I estranyes imatges
com ara solells
sagnant a les platges,
fantasmes vermells,
van sense ancoratges,
com si fossin ells
aquells grans solells
sagnant a les platges.

Fragment de *Cántico espiritual* **Sant Joan de la Creu**

AMADA

«—¿Adónde te escondiste,
Amado, y me dejaste con gemido?
Como el ciervo huiste,
habiéndome herido;
salí tras ti clamando, y eras ido.

»Pastores, los que fuerdes
allá por las majadas al otero,
si por ventura vierdes
aquel que yo más quiero,
decidle que adolezco, peno y muero.

»Buscando mis amores,
iré por esos montes y riberas,
ni cogeré las flores,
ni temeré las fieras,
y pasaré los fuertes y fronteras.

Pregunta a las CRIATURAS

»¡Oh, bosques y espesuras,
plantadas por la mano del Amado!,
¡oh, prado de verduras
de flores esmaltado,
decid si por vosotros ha pasado!»

Respuesta de las CRIATURAS

«—Mil gracias derramando
pasó por estos sotos con presura,
e yéndolos mirando
con sola Su figura
vestidos los dejó de hermosura.»

AMADA

«—¡Ay, quién podrá sanarme!
Acaba de entregarte ya de vero;
no quieras enviarme
de hoy más ya mensajero,
que no saben decirme lo que quiero.

»Y todos cuantos vagan
de ti me van mil gracias refiriendo,
y todos más me llagan,
y déjame muriendo
un no sé qué que quedan balbuciendo.

»Mas ¿cómo perseveras,
¡oh, vida!, no viviendo donde vives,
y haciendo porque mueras
las flechas que recibes
de lo que del Amado en ti concibes?

»¿Por qué, pues has llagado
aqueste corazón, no le sanaste?
Y, pues me le has robado,
¿por qué así le dejaste
y no tomas el robo que robaste?

»Apaga mis enojos,
pues que ninguno basta a deshacellos,
y véante mis ojos,
pues eres lumbre dellos
y sólo para ti quiero tenellos.

»¡Oh, cristalina fuente,
si en esos tus semblantes plateados
formases de repente
los ojos deseados
que tengo en mis entrañas dibujados!

»¡Apártalos, Amado,
que voy de vuelo!»

AMADO

«—Vuélvete, paloma,
que el ciervo vulnerado
por el otero asoma
al aire de tu vuelo y fresco toma.»

AMADA

«—Mi Amado, las montañas,
los valles solitarios nemorosos,
las ínsulas extrañas, los ríos sonorosos,
el silbo de los aires amorosos;
 »la noche sosegada
en par de los levantes de la aurora,
la música callada,
la soledad sonora,
la cena que recrea y enamora.

Joiosa i dolorosa

Johann Wolfgang Goethe (Traducció de Miquel
Desclot)

Joiosa
i dolorosa,
en dol la ment,
anhelant
i dubtant
en llarg turment,
volant al cel,
caient vora la mort,
feliç tan sols
ho és qui té amor al cor.

Mor la Paraula

Emily Dickinson (Traducció de Carme Manuel)

Mor la Paraula,
al punt que és dita
Diuen alguns

Jo dic que just
comença a viure

En aquell moment.

Les aigües

Joan Vinyoli

No el riu quiet de les paraules,
sinó l'espai obert que transparenten,
on l'aigua veritable corre lliure
per a la set. Posat a la ribera,
vençut i gairebé sense ni esma
de beure, tot de sobte, quina deu
m'inunda, m'il·lumina?

És ara quan afirmo,
coses, que sou, mentre m'estic
bevent aquestes aigües de silenci
que brollen de vosaltres,
i sóc un àmbit on el cant circula
com una sang, on tot, a cada instant,
és l'únic i perfet i perdurable.

Xiscles llunyans

Lluís Solà

Xicles llunyans
enfilats a l'alta riba,
cap a tot desbordats,
dansant.

Xiscles alats,
vocals enceses de l'aire,
bombolles del deslligat,
peixos de l'alba.

Xiscles de l'esfulladís,
ocells del llavi insadollable,
pilotes de l'atzur,
entre l'aigua i l'aigua.

Llibre d'Amic e Amat

Ramon Llull

-De què ets?
-D'amor.
-Qui t'ha engenrat?
-Amor.
-On nasquist?
-En amor.
-Qui t'ha nodrit?
-En amor.
-De què vius?
-D'amor.
-Com has nom?
-Amor.
-D'on vens?
-D'amor.
-On vas?
-A amor.
-On estàs?
-En amor.

Liquens

Laia Llobera

I

Com una ràfega de vent
que s'arqueja amb la presència de les coses.

Com una música enforcada
en el silenci de la corda del temps,
envaït per la memòria que nodreix
imatges insomnes,
inscrites en la nit abandonada.

Textos de les ombres
que anomenen el meu nom,
caires transcrits en un mur
que tremola.

[...]

II

Digues, fulgor, fregadissa d'ocells,
besllum de somnis, dringadissa de mots.

Digues el secret que encara ofrenes
i deposa en el meu si tots els signes,
totes les remors.

V

I calia davallar fins a les tenebres
calcinar les liles exactes,
-putrefactes i secretes-
i la runa verinosa que nia al cos.

Transmutar-se en la memòria il·luminada
emboscar-se en la partitura crepuscular.

I arribar fins aquí:
al nou ordre del poema.

També et pot interessar...

Estiu al Palau

Dimarts, 11.07.23 – 20 h

Sala de Concerts

Jove Orquestra Nacional de Catalunya

Josep Pons, director

G. Mahler: *Simfonia núm. 9, en Re major*

Preu: 25 euros

Mecenes d'Honor

Mecenes Protectors

Mitjans Col·laboradors

Col·laboradors

Armand Basi – Bagués-Marsiera Joiers – Balot Restauració – Calaf Grup – Cardoner Grup – Coca-Cola – Col·legi d'Enginyers de Camins, Canals i Ports – Deloitte – Eurofirms Group – FC Barcelona – Fundació Antiques Caixes Catalanes – BBVA – Fundació Caixa d'Enginyers – Fundació Castell de Peralada – Fundació Metalquímia – Gómez-Acebo & Pombo – Helvetia Compañía Suiza S.A. de Seguros y Reaseguros – Illy – La Fageda – Nexo – Quadis – Saba Infraestructures, S.A. – Scasi Soluciones de Impresión S.L.

Amics Benefactors

Ascensores Jordà, S.A. – Fundació Antoni Serra Santamans – Inclos Interiorisme, S.L. – Veolia Serveis Catalunya S.A.U. – Salvador Viñas Amat

Benefactors Palau XXI

Mª Dolors i Francesc – Elvira Abril – Pere Armadàs Bosch – Rosamaria Artigas i Costajussà – Professor Rafael I. Barraquer Compte – Francesc Xavier Carbonell Castellón – Lluís Carulla Font – Mariona Carulla Font – Josep Colomer Maronas – Isabel Esteve Cruella – Pere Grau Vacarisas – Jordi Gual i Solé – María José Lavin Guitart – Ramón Poch Segura – M^a. del Carmen Pous Guardia – Juan Manuel Soler Pujol – Daniela Turco – Joan Uriach Marsal – Joaquim Uriach Torello

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

